

Словосполучення

Словосполучення – це смислове й граматичне об'єднання двох або кількох повнозначних слів на основі підрядного синтаксичного зв'язку: святковий день, сумлінно працювати, грона винограду. Компоненти словосполучення граматично нерівноправні: один з них є **ГОЛОВНИМ** (від якого ставиться питання), а інший – **ЗАЛЕЖНИМ** (яке відповідає на це питання) словом. Лексичне значення головного слова самостійне, а значення залежного слова уточнює і поширює значення головного.

Типи синтаксичного зв'язку

№	Тип	Сутність	Морфологічне вираження компонентів	
			Головне	Залежне
1	Узгодження	Форми словозміни залежного слова уподібнюються до форм головного слова: <i>дніпровські схили, велику групу, сильним вітром, чистого вікна.</i>	Іменник, займенник (співвідносний з іменником), субстантивоване слово	Прикметник, дієприкметник, займенник (співвідносний з прикметником), числівник
2	Керування	Головне слово вимагає від залежного певної вімінкової форми, яка не змінюється незалежно від форми головного слова: <i>зустрічати товариша, зустрів товариша; зустріли товариша; глибини океану, у глибинах океану; гаптований золотом, на гаптованому золотом, гаптованого золотом.</i>	Іменник, прикметник, числівник, займенник, прислівник, дієслово, категорія стану	Іменник, займенник, субстантивоване слово
3	Прилягання	Залежним виступає повнозначне слово, позбавлене форм словозміни: <i>дуже радий, ішов пішки, готовий працювати, співають ідучи.</i>	Дієслово, прислівник, слова категорії стану, іменник, прикметник	Прислівник, дієприслівник, інфінітив

Не є словосполученнями:

- сполучення підмета і присудка: прийшла весна, забілили сніги, гудуть вітри, зійшло сонце;
- сполучення відокремлених членів речення з пояснюваним словом: річка, швидка і стрімка, крига, гладенька й міцна;
- фразеологізми: байдики бити, впадає в око, голову сушити;

Хоч фразеологізми й не становлять словосполучення як окремої синтаксичної одиниці, проте можуть входити до складу синтаксичного словосполучення як один із його компонентів: сушити собі голову, рукою подати до школи, припнути язика з переляку.

- форми ступенів порівняння прикметників і прислівників: більш підготовлений,

найбільш говіркий, більш докладно;

- форми майбутнього часу і наказового способу дієслів: буду говорити, будемо слухати, будуть вчити, нехай прочитають;
- сполучення повнозначних слів із службовими: край лісу, поблизу школи, перед учнями, давай напишемо;
- сполучення іменних частин мови з дієсловами – зв'язками: буду студентом, стане журналістом;
- слова, поєднані сурядним зв'язком: батько й мати, ніч і день, схилився та й дивиться;
- синтаксично нерозкладні сполучення слів та словоформ: перше вересня, усі ми.